

M. MORONZON, korska sjedala katedrale u Zadru

odnosno čuvenoga venecijskoga »moretta«. Izrađeni su od višebojnoga emajla na zlatnoj osnovi. Najrašireniji nakit u Rijeci i Kvarneru sve do sred. XX. st. Glavno je središte proizvodnje bila Rijeka, odakle se mori šire po Kvarneru, Lici i Dalmaciji. Isprva se nose kao privjesci na naušnicama, a od sred. XIX. st. od riječkih se morčića izrađuje različit složeni nakit: prstenje, ogrlice, narukvice, broševi. — Radionica posljednjega riječkoga moretista *Raula Rolandija* (1875–1960), s modelima i nacrtima, otkupljena je za riječki Pomorski i povijesni muzej.

LIT.: R. Matejčić, *Morčići ili mori*, Rijeka 1964.

Iv. Mat.

MORESCHI, slikar (XVII. st.); nije mu poznato ime ni podrijetlo. Njegovo je djelo ciklus velikih slika s temom iz života Marijina u crkvi Majke Božje od dobrog savjeta i tri slike (*Krist s učenicima u sinagogi*, *Predaja Labina Serenissimi* i *Genealoško stablo Majke Božje*) u župnoj crkvi u Labinu. M. je talentirani ranobarokni provincijski slikar. Paleta mu je još maniristička a psihološki vješto karakterizirane likove postavlja u strogu kompoziciju pred bogatom manirističkom arhitektonskom pozadinom.

LIT.: Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok.

R.

MORETTI, Ivan, slikar (Split, 13. XI. 1843 — SAD,?). Slikarstvo učio u Italiji; 1869. dolazi u Osijek i tu je 1870–73. učitelj na Gradskoj risarskoj školi, potom odlazi u Đakovo. Ne dočekavši potporu J. J. Strossmayera za usavršavanje u Italiji, odlazi u Veneciju, gdje izrađuje za biskupa jednu sliku (*Pietà*). Zabilježen je njegov boravak u Milanu 1886, potom odlazi u SAD, gdje mu se zameće trag. U Osijeku i Đakovu slikao portrete u stilu tal. akademskoga realizma (*Portret Osječanina*, *Žena u balskoj toaleti*), a ostavio je i povijesnu kompoziciju *Zrinski i Frankopan*.

LIT.: Slikarstvo XIX stoljeća u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1961. — O. Švajcer, Pregled likovne umjetnosti u Osijeku u 19. stoljeću, *Osječki zbornik*, 1977, 16. — Isti, Portretno slikarstvo u Osijeku u 19. stoljeću, *Peristil*, 1979, 22. — Isti, Domaći i strani slikari XVIII. i XIX. stoljeća u Galeriji likovnih umjetnosti Osijek, Osijek 1987–1988.

O. Šr.

MORETTI, Josip, kipar (XIX. st.). Doveo ga je u Zagreb I. Rendić na povratku iz Italije (1877). M. je surađivao s Rendićem klešuci u mramoru kipove koje je ovaj modelirao. Nakon Rendićeva odlaska u Trst (1880) preuzeo je njegov atelje. Samostalno je izradio poprsja I. Zajca, Đ. Murgića, F. Krežme, I. Vončine ml., J. Schlossera, G. Pongratza, figuru *Ciganke*, te mnoge nadgrobne spomenike. Radio je slatunjavo dopadljivo

M. MORONZON, apostoli s oltarne pregrade zadarske katedrale. Zadar, Stalna izložba crkvene umjetnosti

(poprsje ukomponirano u ljiljan ili ružu), a mramor je obrađivao majstorski. Izlagao je samostalno u Zagrebu (1881, 1882).

LIT.: D. Kečkemet, Ivan Rendić, Supetar 1969.

R.

MORETTI-ZAJC, Josip (Peppo), slikar (Bakar, 19. IV. 1882 — Rijeka, 10. IV. 1933). Slikarstvo je učio kod I. Fummija u Rijeci i na Akademiji u Veneciji (1902–05), potom živio u Rijeci. Zaokupljen svjetlošću, slikao je kvarnerske krajolike, marine i vedute, pod utjecajem venecijskoga slikarstva (*Malo brodogradilište na Kantridi*, 1911; *U Mrtvom kanalu*, 1927; *Školj*, 1930). Izradio je i jedan portret (*Portret Bakarke*, 1909) te zas-tor za pozornicu Hrvatske čitaonice na Trsatu u Rijeci 1925. — Samostalno je izlagao u Rijeci (1909, 1913) i Zagrebu (1920, 1926). Retrospektivna mu je izložba priredena 1994. u Rijeci.

LIT.: V. Lunaček, Izložba Zajca-Morettia i S. Tomerlina, *Obzor*, 1926, 287. — B. Vižintin, Josip Moretti Zajc, Rijeka 1994.

V. Fo.

MORIĆ, Miranda, slikarica (Morić kraj Benkovca, 20. IX. 1919). Studirala na Akademiji u Zagrebu (M. Tartaglia). Slika portrete (*Portret Vanje*), interijere (*Atelje*, *Stara kuhinja*), pejzaže (*Stare pariške kuće*, *Primošten*) i ruralne vedute Dalmatinske zagore s pojedinim ženskim likovima, nosiocima simboličnih sadržaja (*Žena i kamen*, *Dalmatinske žene*). Samostalno izlagala u Beogradu (1957), Zagrebu (1959, 1970, 1978, 1981), Dubrovniku (1959, 1968, 1981), Bologni (1960), Splitu (1962), Padovi (1966).

LIT.: Ž. Sabol, Miranda Morić (katalog), Zagreb 1978. — V. Zlamalik, Miranda Morić (katalog), Zagreb 1981. — T. Maroević, Miranda Morić, Kontura, 1993, 16.

R.

MORONZON, Matteo, venec. drvorezbar (XV. st.). Pripadao poznatoj umj. obitelji (otac Andrija, braća Catarino i Lorenzo bili su također drvorezbari). Spominje se na radu u Zadru 1418–51. God. 1418. započeo

MOROVIC, crkva Majke Božje

je rad na velikome rezbarenome pjevalištu što se još nalazi u svetištu zadarske katedrale. Kor se sastoji od dva krila s po dva reda sjedala bogato ukrašenih u stilu mlet. cvjetne gotike; veličinom i rezbarijama ističu se nadbiskupovo i knežvo sjedalo. God. 1426. M. se obvezao nadbiskupu Blažu Molinu da će izdjelati za stolnu crkvu oltarnu pregradu s raspelom, likovima Sv. Marije, Sv. Ivana i apostola. Čitavu kompoziciju, rađenu po uzoru na letner crkve Sv. Marka u Veneciji, oslikao je i pozlatio slikar Ivan Petrov iz Milana (1431). Od toga se djela (demonstrirano već u XVI. st.) sačuvalo raspelo i deset kipova apostola. Nisu sačuvana dva svetojarišta koja je M. izradio za katedralu i crkvu Sv. Marije Velike (1422). Očito je da su pod njegovim utjecajem nastala i korska sjedala rapske i trogirsk katedrale.

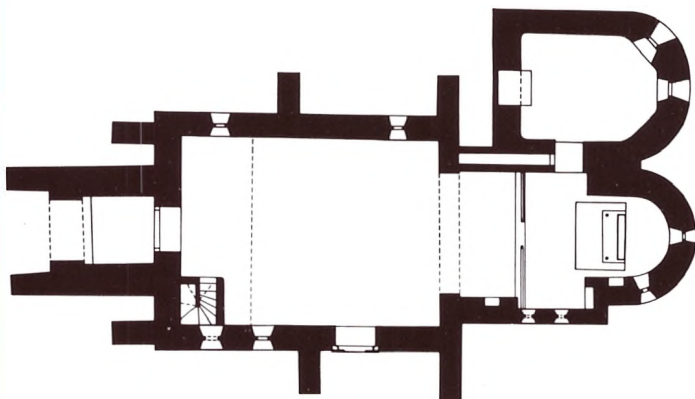
LIT.: C. Fisković, Zadarski sredovječni majstori, Split 1959, str. 78–81. — I. Petricoli, Umjetnička obrada drveta u Zadru u doba gotike, Zagreb 1972. I. Pet.

MOROVIC, naselje i srednjovj. grad J od Šida, Vojvodina. Spominje se kao mađ. grad 1154. U XIV. st. pripadao obitelji de Maroth. Od 1476. posjeduje ga kralj Matija Korvin, potom njegov sin Ivaniš i dr. Turci su ga osvojili i držali sve do 1688, kada propada.

Na rimokat. groblju nalazi se župna crkva Majke Božje koja se ubraja među najstarije uočene arhit. spomenike Srijema. To je romaničko-gotička građevina; na romaničku crkvu dograđena je u XIV. st. viša gotička lađa sa zvonikom na pročelju (iz istoga je doba i gotička kapela sa sjev. strane crkve, a tada je povišena i apsida). Sastoji se od pravokutnoga broda i svetišta podijeljena na kvadratičan kor i polukružnu apsidu izduženih strana, a pred zap. pročeljem je zvonik kvadratična tlocrta, koji u visini drugoga kata prelazi u oktogonni oblik. Uz kor se nalazi sakristija s izvana polukružnom, a iznutra trostranom apsidom. Zvonik i zidovi broda ojačani su masivnim stepenastim kontraforima (naknadno prizidanim). Prostor broda i sakristije pokriva ravni strop, dok je korni kvadrat presvođen bačvastim svodom, a apsida polukulatom. Nad svodom se nalazi prostorija (zbjeg?) u koju se pristupa kroz uski hodnik izveden u sjev. zidu svetišta. Crkva je sagrađena od opeke, a kamen je upotrijebljen samo za arhit. detalje. — Stradala je od Turaka 1664, potom je obnovljena 1723–25. i nakon toga 1898. i 1940.

LIT.: G. Szabo, Morović u Srijemu, Hrvatska prosvjeta, 1915, 2. — Isti, SG. — M. Gašić, Povjest župe i mjesta Morović, Đakovo 1937. — R. Šmit i D. Bošković, Srednjovekovni gradovi u Vojvodini, u zborniku: Vojvodina, I, Novi Sad 1939. — M. Milošević, Nekoliko arhitekton-

skih objekata iz prošlosti Vojvodine, Grada za proučavanje spomenika kulture Vojvodine, 1958, 2. — V. Gvozdanović, Crkva Majke Božje u Moroviću, Peristil, 1969–70, 12–13. — D. Vukičević-Samaržija, Sakralna gotička arhitektura u Slavoniji, Zagreb 1986. R.

MOROVIC, tlocrt crkve Majke Božje

MORPOLAČA, selo nedaleko od Benkovca. Na starome groblju je romanička crkva Sv. Petra sa zvonikom na pročelju i polukružnom apsidom. Na groblju oko crkve ima više stećaka. Kraj nedalekih Škorića kuća poč. stoljeća je pronađeno više starohrv. grobova u kojima je bilo oružja, oruđa, keramičkih posuda i nakita.

LIT.: J. Belošević, Materijalna kultura Hrvata od 7. do 9. stoljeća, Zagreb 1980, str. 64.

MOSES (Mosé), Albert, slikar (Varaždin, 25. XII. 1835 — Beč, 4. III. 1903). Studirao na bečkoj Akademiji 1850–56 (K. Blaas i P. J. N. Geiger). Živio u Beču, Varaždinu, Zagrebu, Đakovu, putovao po Italiji. Slikao je žanr-prizore, krajolike, crkv. slike i portrete (*Franjo Josip*, 1857; *Amalija Horvat*, 1857; *Kornelija Kukuljević*, 1855–60; *Franjo Krežma*, 1876; *Dama s hermelinom*, 1877). U njegovim ranijim radovima ima obilježja bidermajera (u štafaži), u kasnijima prevladava uljepšavajući realizam. Izlagao je u Beču (1873, 1874) i Zagrebu (1874, 1876, 1877, 1891).

LIT.: M. Mirković, Albert Moses ili Mosé, Godišnjak Gradskog muzeja Varaždin, 1961, 1. R.

MOSINGER, Franjo, fotograf (Zagreb, 26. I. 1899 — 14. I. 1956). Započinje studij arhitekture u Beču. God. 1918. vraća se u Zagreb i preuzima očevo fotografski atelje i svjetloslikarski zavod u Illici 8. Na izložbi u Salonu Ulrich (1926) predstavio se i fotografijama koloriranim pastelom (*Djevojčica*, 1926) oslanjajući se na uzore i slikoviti stil bečke škole. Oko 1930. radi portrete uglavnom umjetničkih ličnosti. Ciklusom fotografija *Lice grada* (1932) približava se estetici tzv. nove stvarnosti, a u pojedinim ostvarenjima čak dadi i nadrealizmu (plakat-fotomontaža *Lice grada*). — Samostalno izlagao u Zagrebu (1922, 1926, 1927, 1931, 1932).

LIT.: I. Kršnjavi, Franjo Mosinger (katalog), Zagreb 1927. — M. Tonković i V. Maleković, Fotografija u Hrvatskoj 1848–1951 (katalog), Zagreb 1994. K. Ma.

MOSINGER, Rudolf, fotograf (Varaždin, 1865 — Beč, 9. X. 1918). God. 1885–87. boravi u Beču, gdje stječe naobrazbu fotografskoga majstora. U Varaždinu 1889. osniva vlastiti fotografski studio a ubrzo i podružnicu u

MOST KRAJ VRATA OD PILA U DUBROVNIKU

